

O D L U K E

A/ Odluke domaćih sudova i drugih organa

VISI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 2. X 1961.

Vijeće: Julije Dim, dr Pavle Vinski, dr Branko Jakaša

Osiguranje tereta - Osiguratelj nema pravo tužbe prema brodaru na temelju cesije osiguranika koji nije primalac po teretnici - Prema brodaru može postaviti zahtjev za naknadu štete osoba koja je primila robu po teretnici, ili ona kojoj ta osoba svoje pravo cedira

Tužitelj je osiguratelj koji je isplatio osigurninu vlasniku robe. Vlasnik, nakon što je primio osigurninu, izdao je osiguratelju cesiju kojom je prenio svoja prava za naknadu štete od štetnika. Radilo se o pomorskom osiguranju. Za štetu je navodno kriv brodar, a njega osiguratelj tuži. Medjutim primalac po teretnici nije bio vlasnik robe, osiguranik, već špediter. Ovaj primalac u sporu se ne pojavljuje, niti je izdao bilo kakvu cesionu ispravu.

Prvostepeni sud je tužbu odbio radi pomanjkanja aktivne legitimacije, jer je aktivno legitimiran prema brodaru samo primalac po teretnici, ili osoba kojoj on to svoje pravo prenese.

Tužitelj je uložio žalbu. Među ostalim navodi da je isplatom osigurnine i cesijom vlasnika, osiguranika, stupio u sva njegova prava. Stoga je neosnovano stajalište pobijane presude da tužitelj nema legitimacije. Pravo tužitelja na naknadu štete je originalno, i on to pravo ne izvodi od nikoga. Neodlučno je stoga cijom se cesijom iskazao.

Drugostepeni sud je potvrdio prvostepenu presudu.

Zahtjev tužbe upravljen je protiv tuženog broдача s naslova naknade štete, nastale prigodom prijevoza njegovim brodom. Taj zahtjev je dakle zahtjev na naknadu štete iz prijevoznog ugovora. Za prosudjenje takvog zahtjeva mjerodavni su propisi pomorskog prava, poimence Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova, a u pomanjkanju njegovih pozitivnih propisa ostala pravna pravila pomorskog prava. U smislu propisa, odnosno pravnih pravila, ovlašten je na podnošenje tužbe, kao što je ova, jedino primalac legitimiran iz teretnice. Medju strankama je nesporno da je primalac bio poduzeće Trak, a to poduzeće je bilo prema tome ovlašteno da preuzme teret od broдача, a ono je to i učinilo. Izručenjem tereta i vraćanjem teretnice brodaru prestaje funkcija teretnice, ali ostaje zahtjev za naknadu štete, koja je na teretu nastala za vrijeme

prijevoza. Na postavljanje takvog zahtjeva legitimirano je prema tome samo navedeno poduzeće, koje to svoje pravo može cesijom prenijeti na treću osobu. Prvostepeni sud utvrdio je da cesija, na temelju koje naručitelj izvodi svoje pravo, ne potječe od Transjuga, i zbog toga je uzeo da tužitelj nije legitimiran za podnošenje tužbe.

Ovo je stajalište pobijane presude osnovano. Vlasnik robe osigurao je robu kod tužitelja protiv rizika za vrijeme transporta. Tužitelj je, na temelju ugovora o osiguranju, bio dužan naknaditi štetu svom osiguraniku, vlasniku robe, i on je to učinio, nakon čega mu je osiguranik cedirao sva prava koja ima protiv učinitelja štete. Tužitelj bi na temelju takve cesije bio ovlašten ustati tužbom protiv štetnika po pravnim pravilima građanskog prava o naknadi štete. No kako se ovdje radi o zahtjevu za naknadu štete iz prijevoznog ugovora, na koju se primjenjuju već spomenuti specijalni propisi, to ova cesija nije dovoljna da bi tužitelj temeljio svoju aktivnu legitimaciju na takvu tužbu. Zbog toga nije osnovano stajalište žalbe da je pravo tužitelja na naknadu štete originalno, i da njemu ne treba cesija. On svoje pravo uvijek izvodi iz prava onoga kojemu je platio osigurninu. S obzirom na već citirane specijalne odredbe pomorskog prava, tužitelj je prije podnošenja ove tužbe, pa i prije isplate osigurnine osiguraniku, trebao poduzeti potrebno, da osiguranik uredi svoje odnose s osobom na koju je teretnicu prenio naljedjem, i koja, nakon što brodar izruči teret, jedina može protiv njega isticati zahtjev za naknadu štete iz prijevoznog ugovora. Po uređenju tih odnosa mogao je i trebao tužitelj ishoditi cesiju od te jedino ovlaštene osobe, pa ma i putem tužbe. Kako tužitelj to nije učinio, to je pobijanom presudom osnovano odbijen sa zahtjevom tužbe.

Potrebno je imati primjereni obzir na istaknuti prigovor legitimacije, jer bi se moglo dogoditi da protiv brodara istakne zahtjev i ovlaštenik iz teretnice, kojemu bi brodar bio dužan štetu naknaditi, pa bi u tom slučaju mogao doći u priliku da dvaput plati.

P.V.